

ІНФОРМАЦІЙНІ МАТЕРІАЛИ ДЛЯ НАУКОВЦІВ, ОСВІТЯН, ІННОВАТОРІВ

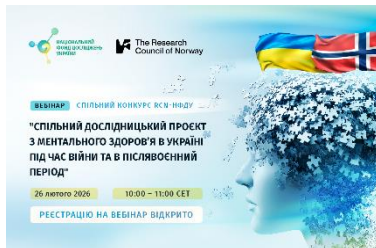
ЗМІСТ

1. Гранти, міжнародна підтримка	2
СПІЛЬНИЙ КОНКУРС RCN-НФДУ	2
ПРОГРАМА СТАЖУВАННЯ ВІД СВІТОВОГО БАНКУ	2
КОНКУРС НА МІЖНАРОДНУ ПРЕМІЮ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА – 2026	3
МІЖНАРОДНЕ СТАЖУВАННЯ БІБЛІОТЕКАРІВ У ЛИТВІ	3
ОЕСР: ОГЛЯД НАЦІОНАЛЬНИХ СТРАТЕГІЙ ТА ПОЛІТИКИ У ГАЛУЗІ ІММЕРСІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	4
ОЕСР: ЕКОСИСТЕМА РОЗВИТКУ БІОТЕХНОЛОГІЙ ТА БІОРІШЕНЬ У ЄС ТА США	5
ОЕСР: ЯК ПРАЦІВНИКИ ВИКОРИСТОВУЮТЬ СВОЇ НАВИЧКИ	6
ОЕСР: МОЖЛИВІ ТРАЄКТОРІЇ РОЗВИТКУ ШІ ДО 2030 РОКУ	7
3. Корисні новини України та світу	8
ДОКТОРСЬКІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЯК СУСПІЛЬНЕ НАДБАННЯ: ВИКЛИКИ ЗБЕРЕЖЕННЯ І ДОСТУПУ	8
ЕКСПЕРИМЕНТ ІЗ ПРОЄКТНОЇ АСПІРАНТУРИ	9
РЕЦЕНЗУВАННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ МАЄ ЛИШАТИСЯ ЛЮДСЬКОЮ СПРАВОЮ	10
ПОВІДОМЛЕННЯ ЩОДО ЗАХИСТІВ ДИСЕРТАЦІЙ ДОКТОРІВ ТА КАНДИДАТІВ НАУК	11
ЄВРОПЕЙСЬКІ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА НОВА ГЕОПОЛІТИЧНА РЕАЛЬНІСТЬ	11
ЗНАННЯ КОРИННИХ НАРОДІВ ДЛЯ РОЗВИТКУ НАУКИ	12
СОЦІАЛЬНА МОБІЛЬНІСТЬ ТА ВИЩА ОСВІТА: ВИКЛИКИ ДЛЯ УНІВЕРСИТЕТІВ	13
4. Наукові заходи	14
ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ, ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ТА МАЙБУТНЄ	14
UNI-BIZ BRIDGE - 2025	14
АГЕНТНИЙ ШІ: ВІД ЕКСПЕРИМЕНТІВ ДО ТРАНСФОРМАЦІЇ	15
РЕТРАКЦІЯ НАУКОВИХ ПУБЛІКАЦІЙ: ПРИЧИНИ, ПРОЦЕДУРИ, ПРОФІЛАКТИКА	15
CORE ДЛЯ ДОСЛІДНИКІВ І НАУКОВИХ БІБЛІОТЕК	16

1. Гранти, міжнародна підтримка

СПІЛЬНИЙ КОНКУРС RCN-НФДУ

Національний фонд досліджень України спільно з Дослідницькою радою Норвегії оголосили про старт конкурсу «Спільний дослідницький проєкт з ментального здоров'я в Україні під час війни та в післявоєнний період». Його мета – підтримка спільних дослідницьких проєктів науковців України та Норвегії, націлених на покращення психічного здоров'я

українців. Перевага надаватиметься проєктам з картографування соціально-економічного та правового контексту, вивчення демографічних та гендерних аспектів проблем психічного здоров'я. Взяти участь у конкурсі можуть норвезькі та українські партнери - науково-дослідні установи та/або заклади вищої освіти державної форми власності, зареєстровані в Україні як юридична особа. Керівник проєкту з української сторони повинен мати науковий ступінь, отриманий або визнаний в Україні, а український партнер повинен бути його основним місцем роботи. Інші українські дослідники повинні мати науковий ступінь, отриманий або визнаний в Україні, або бути аспірантами. Загальний бюджет конкурсу - 30 млн норвезьких крон, фінансування одного проєкту становитиме від 2 до 6 млн норвезьких крон, тривалість – від 24 до 36 місяців. Заявку на участь у конкурсі можна подати до 29 квітня 2026 року.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/HPAl0>, <https://qrpage.net/qr/xq2ie>, <https://qrpage.net/qr/jYbep>, <https://qrpage.net/qr/Y5TuT>, <https://qrpage.net/qr/0RjBz>

Фото: НФДУ

ПРОГРАМА СТАЖУВАННЯ ВІД СВІТОВОГО БАНКУ

Міністерство освіти і науки України інформує про старт набору на програму інтернів Світового банку «FY26 ONE WBG Internship Program». Це провідна програма стажування Групи Світового банку, яка пропонує студентам бакалаврату та магістратури структуроване навчання та практичний досвід. Учасники стажування братимуть участь у профільних проєктах та зможуть безпосередньо ознайомитися з місією і діяльністю Групи Світового банку. Основні напрямки стажування: економічні дослідження,

екологічний і соціальний вплив, закупівлі, підтримка RDNA5, управління знаннями, освіта, транспорт, зовнішні комунікації. Участь у програмі можуть взяти здобувачі випускних курсів бакалаврського рівня, магістерського рівня та аспіранти, що навчаються за спеціальностями економіка, фінанси, державне управління, соціальна політика, розвиток інфраструктури, цифрова трансформація, мають професійний досвід, володіють комп'ютерними та іншими технічними навичками, англійською та українською мовами. Заявку на участь у можна подати до 17 лютого 2026 року.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/icjaS>, <https://qrpage.net/qr/Jt39p>

Фото: скріншот

КОНКУРС НА МІЖНАРОДНУ ПРЕМІЮ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА – 2026

Міжнародний фонд Івана Франка оголосив про старт прийому наукових робіт на здобуття Премії імені Івана Франка у 2026 році. Ця премія покликана продемонструвати суспільне визнання вагомих здобутків у галузі соціально-гуманітарних наук та сприяти всеохоплюючому вивченню творчої, наукової, громадської діяльності Івана Франка. Вимоги до робіт, які подаються на здобуття премії: міжнародне значення результатів з осмислення історичних або сучасних процесів в культурі, політиці та суспільному житті України, належність до соціально-гуманітарних дисциплін, публікація у 2023-2025 роках, ISBN. Взяти участь у конкурсі можуть академічні установи, заклади вищої освіти України та інших країн, з якими Україна має дипломатичні відносини. Заявку на участь у конкурсі можна подати до 01 березня 2026 року.

Детальніше: <https://frankoprize.com.ua/index.php/uk/>, <https://qrpage.net/qr/vkxEU>, <https://qrpage.net/qr/q7CaY>

Фото: скріншот

МІЖНАРОДНЕ СТАЖУВАННЯ БІБЛІОТЕКАРІВ У ЛИТВИ

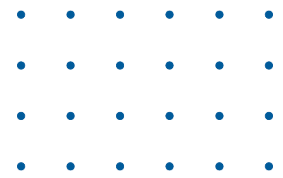
Асоціація публічних повітових бібліотек Литви за фінансової підтримки Міністерства культури Литовської Республіки оголосила про прийом заявок на участь у шести міжнародних програмах професійного навчання бібліотекарів, які відбудуться в Литві. Ці програми спрямовані на зміцнення професійних компетенцій, сприяння інституційній співпраці, підтримку професійної стійкості фахівців публічних бібліотек. Учасникам буде запропоновано пройти 5-денну програму в одній з публічних бібліотек Литви - Каунаського повіту «Оук Гай», Клайпедського повіту

імені Ієви Сімонайтіте, Паневежського повіту імені Габріелі Петкявічайте-Біте, Шяуляйського повіту імені Повіласа Вішинського, Вільнюського повіту імені Адомаса Міцкявічюса та Литовській аудіосенсорній бібліотеці (Вільнюс). Конкурсний відбір здійснюватиметься на основі критеріїв професійної мотивації, актуальності участі та потенційному інституційному впливі. Взяти участь у конкурсі можуть фахівці українських публічних бібліотек з рівнем володіння англійською мовою щонайменше B1. Організатори забезпечать проживання у Литві для всіх учасників, компенсацію витрат на проїзд та добові (у розрахунку до 550 євро на особу). Заявку на участь у стажуванні можна подати до 23 лютого 2026 року.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/bmnmh>, <https://qrpage.net/qr/Rbnww>,
<https://qrpage.net/qr/jc03w>

Фото: організатор

2. Документи міжнародних організацій

ОЕСР: ОГЛЯД НАЦІОНАЛЬНИХ СТРАТЕГІЙ ТА ПОЛІТИКИ У ГАЛУЗІ ІМЕРСІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Організація економічного співробітництва та розвитку опублікувала робочий документ «Огляд національних стратегій та політики у галузі імерсійних технологій». У ньому зазначається, що імерсійні технології, такі як доповнена реальність, віртуальна реальність, змішана реальність, цифрові двійники та віртуальні світи швидко змінюють способи взаємодії суспільства з цифровим контентом, відкриваючи нові можливості у різних секторах, включаючи виробництво, охорону здоров'я, освіту, культуру. Незважаючи на їхню значущість, розроблення політики, специфічної для імерсійних технологій, залишається на початковій стадії. У цьому документі представлено огляд національних та регіональних стратегій та політик щодо імерсійних технологій, який базується на даних 53 політик із 23 країн та Європейського союзу в цілому.

Експерти визначають п'ять основних політичних підходів: цільове фінансування (пряма фінансова підтримка розроблення та впровадження імерсійних технологій); нецільове фінансування (розширені програми цифрової трансформації, що включають імерсійні технології); підтримка екосистеми цифрових технологій (ініціативи у галузі інфраструктури, навичок та стандартів для забезпечення впровадження імерсійних технологій); стратегічні рамки (національні та регіональні стратегії, що визначають довгострокові перспективи розвитку імерсійних технологій); керівні принципи (добровільні рамки, що сприяють відповідальним інноваціям та безпеці). Відзначається, що розроблення політики у галузі імерсійних технологій прискорилося після 2020 року, що свідчить про зростаючі масштаби їх впровадження та значний соціальний вплив у першу чергу віртуальної та доповненої реальності. Більшість політичних заходів спрямовані на прискорення розроблення та впровадження у першу чергу на малих та середніх підприємствах й державному секторі, а найбільш поширені з них - цільове фінансування та стратегічні ініціативи. Необхідно урахувати потенційні ризики щодо збереження конфіденційності та забезпечення цифрової безпеки, особливо коли досвід персоналізований на основі емоційних реакцій або висновків, зроблених на основі поведінкових та біометрії. Ці та інші проблеми, включно зі психологічною безпекою та безпекою дітей, можуть бути вирішені виключно за допомогою керівних принципів або стратегій, які вказують на довгострокові наміри, тому у документі наголошується на важливості міжнародного співробітництва з огляду на транскордонний характер імерсійних технологій, необхідності забезпечення сумісності та загальних стандартів.

Детальніше: <https://qrcode.net/qr/K3q6I>, <https://qrcode.net/qr/zOnH3>,
<https://doi.org/10.1787/2da1d7da-en>

Фото: скріншот

ОЕСР: ЕКОСИСТЕМА РОЗВИТКУ БІОТЕХНОЛОГІЙ ТА БІОРИШЕНЬ У ЄС ТА США

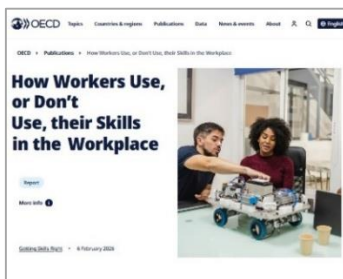
Організація економічного співробітництва та розвитку опублікувала робочий документ «Порівняння інноваційного та нормативно-правового середовища для біотехнологій та біорішень у Європейському Союзі та Сполучених Штатах» із серії «Робочі документи ОЕСР з науки, технологій та промисловості». У ньому зазначається, що застосування біотехнологій має перетворюючий соціальний та економічний потенціал і може сприяти вирішенню важливих проблем глобального масштабу. Зазвичай ці технології пов'язували із застосуванням в системі охорони здоров'я. Але їх впровадження в інших секторах («біорішення») також може принести значну економічну та соціальну вигоду. Для розвитку цього напрямку урядам необхідно створити

сприятливі умови для інновацій та полегшити їх вихід на ринок. У документі порівнюються дві юрисдикції – Європейський Союз і Сполучені Штати. Наводиться порівняльна оцінка інноваційного потенціалу біотехнологій, а також нормативно-правового середовища. Обидві юрисдикції мають розвинену екосистему біотехнологічних досліджень та інновацій, але дотримуються різних підходів. Розуміння того, як ці відмінності впливають на біотехнологічні продукти, може показати, як країни формують політику, що сприяє інноваціям, використовує економічний потенціал біотехнологій та забезпечує їхнє проникнення на ринок для підвищення конкурентоспроможності. Ці питання розглядаються, зокрема, з позицій розвитку венчурного капіталу, патентування, фінансування, кваліфікації робочої сили та наявних виробничих потужностей. Експерти говорять про проблеми правової невизначеності, складності регулювання, обмеженої адаптивності, довготривалість процесів затвердження та високі супутні витрати.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/QbWN4>, <https://qrpage.net/qr/BsRq0>,
<https://doi.org/10.1787/1ec20342-en>

Фото: скріншот

ОЕСР: ЯК ПРАЦІВНИКИ ВИКОРИСТОВУЮТЬ СВОЇ НАВИЧКИ

Організація економічного співробітництва та розвитку опублікувала звіт «Як працівники використовують чи не використовують свої навички на робочому місці». У ньому зазначається, що висококваліфікована робоча сила має вирішальне значення для зростання продуктивності та підвищення конкурентоспроможності. Проте наразі недостатньо уваги приділяється тому, як фактично використовуються на робочому місці навички, здобуті у процесі освіти та навчання дорослих. Це питання важливе, адже навіть працівники, що набули високого рівня кваліфікації завдяки освіті та навчанню, можуть не використовувати у повному обсязі ці навички на робочому місці. Дані «Обстеження навичок дорослих» (PIAAC) дозволяють виявити розрив між рівнем кваліфікації та використанням навичок. Країни з вищим за середній рівнем грамотності, навичок або адаптивного вирішення проблем не обов'язково повідомляють про використання цих навичок на роботі, а в кожній країні більшість висококваліфікованих працівників лише зрідка використовують свої навички. У Сінгапурі та Хорватії така ситуація з навичками третини працівників. Більш повноцінне використання навичок пов'язане з вищою продуктивністю праці, причому у високопродуктивних економіках (Ірландія, Норвегія) спостерігається більш часте використання набутих навичок на виробництві. На індивідуальному рівні частіше використання навичок тісно пов'язане з вищою заробітною платою: збільшення використання навичок впливає на зростання погодинної заробітної плати на 7% за інших рівних умов. На макrorівні

нерівність у використанні навичок відображає нерівність у заробітній платі у різних країнах, що говорить про те, що нерівномірний розподіл навичок сприяє більшим відмінностям у доходах. Зв'язуючи використання навичок із заробітною платою, продуктивністю праці, нерівністю та задоволенням від роботи, експерти показують, чому ефективне використання навичок важливе як для економічних показників, так і для благополуччя працівників. Також у звіті подано огляд еволюції використання навичок за останнє десятиліття у розрізі країн, професій та демографічних груп. Цей аналіз може слугувати основою для формування політики подолання розриву між рівнем володіння навичками та їх застосуванням.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/eE65D>, <https://qrpage.net/qr/FulxL>,
<https://doi.org/10.1787/0e7c6dc9-en>

Фото: скріншот

ОЕСР: МОЖЛИВІ ТРАЄКТОРІЇ РОЗВИТКУ ІІІ ДО 2030 РОКУ

Організація економічного співробітництва та розвитку опублікувала робочий документ «Вивчення можливих траєкторій розвитку ІІІ до 2030 року». У ньому зазначається, що технологія штучного інтелекту останніми роками стрімко розвивається, стають більш досконалими. Розуміння того, як ІІІ може розвиватися до 2030 року, допоможе урядам розробляти політику, яка дозволить отримати вигоду від ІІІ та підготуватися до пов'язаних із ним потенційних ризиків. Фахівці ОЕСР на основі відповідної експертизи та наявних фактичних даних розробили сценарії розвитку ІІІ до 2030 року. Їх чотири: зупинка прогресу – коли розвиток технологій ІІІ значною мірою зупиняється, а можливості залишаються практично незмінними, як і проблеми стійкості, галуцинацій та надійності; уповільнення прогресу – коли поступовий прогрес у найсучасніших системах ІІІ забезпечує постійний, але доволі повільний прогрес, системи ІІІ матимуть глибоку базу знань, зможуть швидко виконувати чітко визначені завдання; подальший прогрес, що відбувається постійно і високими темпами; швидкий прогрес, за якого системи ІІІ виконують завдання як люди або їх перевершують, можуть працювати з високим рівнем автономії та когнітивних здібностей, автономно досягають широких стратегічних цілей, обмірковують та співпрацюють з людьми там, де це необхідно. Наразі інформації недостатньо, щоб відкидати будь-який зі названих сценаріїв або їх варіації. Прогрес ІІІ до 2030 року у запропонованих сценаріях має правдоподібний діапазон від сповільнення до швидкого вдосконалення.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/RheI8>, <https://qrpage.net/qr/ISKSC>,
<https://doi.org/10.1787/cb41117a-en>

Фото: скріншот

3. Корисні новини України та світу

ДОКТОРСЬКІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЯК СУСПІЛЬНЕ НАДБАННЯ: ВИКЛИКИ ЗБЕРЕЖЕННЯ І ДОСТУПУ

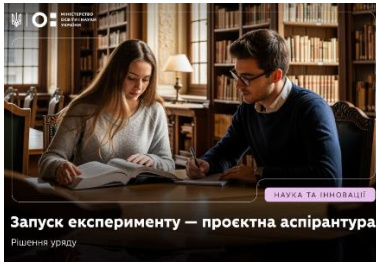

На сайті Times Higher Education опубліковано статтю Джона Росса «Британську бібліотеку закликають приділити архіву дисертацій належну увагу». Автор аналізує питання збереження та доступності для ознайомлення докторських дисертацій у Великій Британії. Наголошується, що дисертаційні роботи становлять важливу частину національної наукової спадщини, але наразі залишаються недостатньо інтегрованими в сучасну систему академічної комунікації. Тисячі дисертацій, підготовлених у британських університетах, формально зберігаються в архівах, проте на практиці є складнодоступними для дослідників, політиків і широкої академічної спільноти. Попри розвиток цифрових репозитаріїв, наявна система залишається фрагментованою: різні університети застосовують власні стандарти зберігання, опису та доступу, що ускладнює пошук і повторне використання результатів досліджень. У цьому контексті Британська бібліотека розглядається як інституція, здатна відіграти координаційну роль і забезпечити більш цілісний підхід до архівування докторських робіт. Обмежений доступ до дисертацій знижує можливості перевірки методології, якості аналізу первинних даних та інтелектуальної еволюції наукових ідей. В умовах поширення відкритої науки така ситуація виглядає дедалі більш проблемною, адже докторські дослідження містять унікальні емпіричні матеріали, які не завжди повністю представлені у журнальних публікаціях. Недооцінка архівів дисертацій неприпустима. Докторська дисертація є кульмінацією багаторічної дослідницької роботи, а її маргіналізація у національній інфраструктурі знань суперечить декларованій цінності досліджень для суспільства. Посилення ролі Британської бібліотеки у створенні зрозумілих стандартів, інвестування у цифрову інфраструктуру та співпраця з університетами мають бути ключовими кроками, що допоможуть виправити ситуацію.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/X7HEs>

Фото: pixabay.com

ЕКСПЕРИМЕНТ ІЗ ПРОЄКТНОЇ АСПІРАНТУРИ

Кабінет Міністрів України ухвалив рішення щодо реалізації експериментального проекту з підготовки здобувачів ступеня доктора філософії в проектній аспірантурі. Відповідна постанова від 05 лютого 2026 року №164 оприлюднена на офіційному урядовому порталі. Експеримент, який триватиме два роки, має на меті перевірку доцільності та ефективності нового підходу до підготовки дослідників у галузі знань «Природничі науки, математика та статистика» та охопить 100 аспірантів. Він передбачає, що дисертаційне дослідження виконується в межах окремо профінансованого наукового проекту, що проходить конкурсний добір, має чітко визначені цілі, строки виконання та очікувані результати, які становитимуть основу підготовки й захисту дисертації. Заохочується також міжнародна співпраця у форматі участі іноземних наукових консультантів, якщо це відповідає умовам конкурсу та чинному законодавству України. Підготовка буде здійснюватися під час виконання дослідницького проекту, а не додатково до загального освітнього процесу; фінансується не статус здобувача, а конкретний PhD-проект, який має визначений план, кошторис і вимоги до результатів. Добір проектів здійснюється на конкурсних засадах із застосуванням наукової експертизи та прозорих критеріїв оцінювання. Відбір таких проектів буде проведено на конкурсних засадах у Національній електронній науково-інформаційній системі URIS з дотриманням принципів прозорості, об'єктивності та рівних умов на основі оцінювання спільних заявок потенційного здобувача і його наукового керівника. Критерії оцінювання: очікувана наукова новизна; практична та/або суспільна значущість результатів; відповідність пріоритетним напрямкам розвитку науки та інновацій, потребам економіки, а також завданням у сфері безпеки і оборони України; реалістичність плану виконання проекту та обґрунтованість кошторису. Пріоритет надається PhD-проектам у галузі знань «Природничі науки, математика та статистика», які відповідають напрямкам Стратегії цифрового розвитку інноваційної діяльності України на період до 2030 року та мають потенціал розвитку передової науки та/або практичного впровадження. Координатором експерименту буде Міністерство освіти і науки, а його учасниками - заклади вищої освіти і наукові установи незалежно від сфери управління, які за результатами державної атестації наукових установ та закладів вищої освіти в частині провадження такими закладами наукової (науково-технічної) діяльності віднесені до групи А або Б, здобувачі ступеня доктора філософії в проектній аспірантурі, їх наукові керівники. Фінансування експериментального проекту планується здійснювати у межах видатків державного бюджету, передбачених Міністерству освіти і науки на наукову і науково-технічну діяльність на відповідний рік, а також за рахунок інших джерел, не заборонених законодавством. Прийом заявок на участь

в експериментальному проєкті планується розпочати у березні 2026 року.

Детальніше: <https://qrcode.net/qrcode/i479n>, <https://qrcode.net/qrcode/khGV8>,
<https://qrcode.net/qrcode/OPD4J>

Фото: МОН

РЕЦЕНЗУВАННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ МАЄ ЛИШАТИСЯ ЛЮДСЬКОЮ СПРАВОЮ

На сайті Times Higher Education опубліковано статтю Ахкіла Бхардваджа «ШІ не має здійснювати рецензування». У ній автор розглядає роль генеративного штучного інтелекту у процесі академічного рецензування та наголошує, що повноцінне рецензування досліджень залишається виключно людською функцією, яку машина не здатна виконати з тією ж глибиною розуміння і відповідальністю. Широке упровадження ШІ у різні елементи дослідницької діяльності, такі як пошук та узагальнення матеріалів й підготовка чернеток рецензій, не означає, що генеративні моделі мають епістемний контекст, притаманний лише людині. Справжній рецензент — це досвідчений науковець, який не лише виявляє помилки, а й розуміє аргументацію, знає добре по місці роботи у поточних дебатах у рамках відповідної наукової дисципліни та володіє методологією досліджень, що неможливо відтворити через статистичне узагальнення мовних зразків. Ключова цінність рецензування полягає в діалозі наукової спільноти, коли рецензент звертає увагу на тонкі змістовні речі, слабкі місця аргументації та надає критичні зауваження на основі власного розуміння предметної галузі. Саме цей процес забезпечує творення науки. Застосування ШІ для автоматичного формування оцінок робіт може призвести до перетворення рецензування на технічну послугу, в якій втрачається сенс діалогу та відповідального судження. На відміну від людини-рецензента, штучний інтелект не має жодного «інтелектуального інтересу» в тому, чи є дослідження істинним, переконливим чи новаторським. ШІ не є частиною академічної спільноти, він не бере участі в глибоких дискусіях, отже з особливою гостротою постає проблема відповідальності: коли рішення щодо подальшої видавничої долі рукопису формується алгоритмом, важко визначити, хто несе відповідальність і на основі яких критеріїв прийняте таке рішення. Людське рецензування не ідеальне і має свої недоліки, серед яких — затримка в реагуванні, упередженості, неякісні оцінки. Але це невід’ємна частина наукового процесу, що сприяє розвитку аргументації та самокритики. Замість того щоб замінювати людей, технології мають підтримувати рецензентів, дозволяючи їм концентруватися на глибших аспектах оцінювання, а кінцеве рішення має залишатися за людиною. Рецензування наукових досліджень — це практика академічного діалогу

та відповідального судження людей, не алгоритмів. Якщо пріоритетом у рецензуванні стане швидкість, зручність та відсутність бар'єрів, це ослабить культуру аргументації, що лежить в основі наукового знання, та поставить під питання саму цінність участі людини в оцінюванні досліджень.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/P5YRV>

Фото: pixabay.com

ПОВІДОМЛЕННЯ ЩОДО ЗАХИСТІВ ДИСЕРТАЦІЙ ДОКТОРІВ ТА КАНДИДАТІВ НАУК

Міністерство освіти і науки України 4 лютого 2026 року оприлюднило повідомлення про захисти на здобуття наукового ступеня кандидата і доктора наук. Публікація здійснена відповідно до чинного порядку, встановленого постановою Кабінету Міністрів України від 20 листопада 2019 року № 943.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/3swLL>,

<https://qrpage.net/qr/yx6sa>, <https://qrpage.net/qr/l4qlO>, <https://qrpage.net/qr/X99V3>

Фото: pixabay.com

ЄВРОПЕЙСЬКІ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА НОВА ГЕОПОЛІТИЧНА РЕАЛЬНІСТЬ

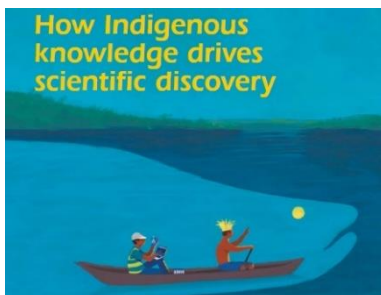
На сайті Times Higher Education опубліковано статтю Яна Пальмовського «Після Давосу європейські дослідження мають адаптуватися до нового світового порядку». У ній аналізується взаємозв'язок між геополітичними змінами та політикою у сфері науки, зокрема – в частині міжнародної співпраці. Автор вважає, європейські університети та національні наукові системи країн ЄС мають переосмислити академічні стратегії, щоб залишатися конкурентоспроможними й відкритими у новому світі. Зовнішня політика США впливає на європейські інституції та наукові структури, що стало предметом дискусій на Всесвітньому економічному форумі в Давосі. Зміна «світового порядку» має прямі наслідки для фінансування, стратегічних пріоритетів і кооперації у сфері наукових досліджень. Економічна конкурентоспроможність та геополітичне позиціонування тісно пов'язані з інвестиціями в ДіР на національному і наднаціональному рівнях. Майбутні програми фінансування досліджень, зокрема - FP10, мають відображати ці стратегічні вимоги, забезпечуючи підтримку науки не лише усередині Європи, а й у глобальному контексті. Для успішної адаптації до змін необхідно посилити співпрацю не лише країн ЄС, а й активно залучати інші держави за межами Європи через «Горизонт Європа» та інші ініціативи, спрямовані на стимулювання обміну

знаннями. Також потрібна адаптація внутрішніх європейських програм фінансування до глобальних цілей, створення справжнього «альянсу досліджень», в якому відкритість та партнерство стають ключовими цінностями. Університети і дослідницькі інституції будуть адаптуватись до зовнішніх викликів щоб при формуванні нових моделей співпраці зберегти відкриту, інклюзивну і конкурентоспроможну наукову екосистему Європи.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/Sp63W>

Фото: pixabay.com

ЗНАННЯ КОРИННИХ НАРОДІВ ДЛЯ РОЗВИТКУ НАУКИ

На сайті Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО) опублікована стаття Аньеса Бардона «Знання корінних народів: внесок у розвиток науки». У ній автор звертає увагу на той факт, що тривалий час знання корінних народів залишалися поза увагою науковців. Ці знання, накопичені завдяки тривалому уважному та зацікавленому спостереженню за навколишнім середовищем передавались усно крізь століття і тепер настав час оцінити їхню цінність для побудови стійкого майбутнього. Декларація ООН 2007 року «Про права корінних народів» закріплює право громад зберігати, контролювати й розвивати свої традиційні знання. У рамках програми «Системи знань місцевого та корінного населення» ЮНЕСКО підтримує обмін досвідом між носіями традиційних знань і вченими у сфері екології, водокористування, профілактики стихійних лих тощо. Такий підхід відображає важливі зрушення в тому, як ці знання сприймаються в академічному середовищі. Звичай, знання та навички, що передаються з покоління в покоління, охороняються Конвенцією «Про охорону нематеріальної культурної спадщини». Знання корінних народів – це не просто скарбничка емпіричних даних. Вони змушують переглянути наукові принципи з погляду етики та взаємовідносин людини і природи. У сфері сільського господарства, традиційної медицини та кліматології ці знання вже призвели до цікавих інновацій, причому іноді – більш стійких, ніж суто технологічні рішення. Проте одного лише визнання недостатньо, - потрібна добровільна й усвідомлена згода корінних громад, справедливий розподіл вигод та захист від незаконного присвоєння, щоб знання корінних народів не поглиналися домінуючою науковою системою знання, а взаємодіяли з наукою на рівних для всіх. Якщо ми хочемо зрозуміти і зберегти навколишній світ, нам слід прислухатися до мудрості всіх народів. Наш світ багатогранний, і ми повинні прагнути до такої науки та етики, які враховують досвід усього людства у всій його різноманітності.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/RkqaQ>, <https://qrpage.net/qr/CCvJ4>

Фото: скріншот

СОЦІАЛЬНА МОБІЛЬНІСТЬ ТА ВИЩА ОСВІТА: ВИКЛИКИ ДЛЯ УНІВЕРСИТЕТІВ

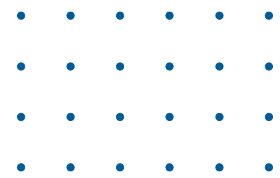

На сайті *Times Higher Education* опубліковано статтю Патріка Джека «Чи залишаються університети Великої Британії рушіями соціальної мобільності?». У ній автор розглядає зміну ролі університетів у контексті суспільних перспектив зростання та соціального підйому. Він стверджує, що традиційна модель «університет як шлях у краще життя» зазнає дедалі більш серйозних випробувань. В історії Великої Британії вища освіта була інструментом отримання нових можливостей: підвищенню доходів, кар'єрному зростанню та ширшому доступу до престижних професій. Проте останнім часом кореляція між університетською освітою та соціальним підйомом не є такою очевидною. Причинами таких змін стали ринкові механізми фінансування вищої освіти, різна якість доступу до ресурсів та психологічний тиск на вибір престижних університетів, що забезпечує концентрацію можливостей для привілейованих груп. Це відображається у статистиці вступу, завершення навчання та подальшого працевлаштування, де студенти з нижчих соціально-економічних верств часто мають гірші шанси досягти очікуваних результатів. Існують і структурні перешкоди, серед яких нерівність у доступі до підготовчих програм, менторської підтримки і мережі професійних зв'язків, що підсилює існуючі соціальні бар'єри і створює ситуацію, коли університети вже не виконують свою історичну функцію «соціального ліфта», як це було раніше. Необхідно переосмислити роль університетів у контексті сучасного суспільства, а для збереження соціальної мобільності як цінності вищої освіти потрібні політики, спрямовані на розширення доступу, зниження бар'єрів і підтримку студентів з різних соціальних прошарків.

Детальніше: <https://qrcode.net/qr/YP1IJ>

Фото: pixabay.com

4. Наукові заходи

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ, ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ТА МАЙБУТНЄ

12 лютого о 2026 року в онлайн-форматі відбувся семінар «Нові горизонти підприємництва: штучний інтелект, глобальні виклики та наші рішення щодо майбутнього». Він був покликаний стати площадкою для обговорення актуальних практичних питань використання технологій штучного інтелекту в економіці. Слухачі дізналися, як саме ШІ може знизити бар'єри для створення бізнесу; як ця технологія

підвищує вимоги до захисту й вимагає нового рівня відповідальності від підприємців; чому за нових умов ризики стають системною проблемою, а не лише частиною технічних рішень; чому підприємцям важливо орієнтуватися в регуляторних питаннях, геополітиці, бути обізнаними щодо упереджень та розуміти межі залежності бізнесу від інфраструктури; чому наразі коректне визначення мети, забезпечення стійкості та довгострокового ефекту стають стратегічною перевагою бізнесу. Організатор - Ukraine Global Faculty.

Детальніше: <https://qrcode.net/qr/gF3wK>

Фото: скріншот

UNI-BIZ BRIDGE - 2025

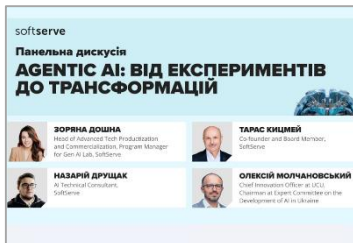
З 16 по 20 лютого 2026 року відбудеться серія вебінарів «Uni-Biz Bridge: вектор практики», тематично зосереджених на підтримці викладачів щодо інтеграції актуальних практичних навичок в освітній процес. Розглядатимуться питання, які цікавлять сучасний український бізнес, зокрема - виклики комунікації, використання штучного інтелекту, проєктного менеджменту, якісної аналітики та особистої ефективності співробітників. Зокрема, відбудуться наступні тематичні події: «Комунікація та робота в команді / БАТ Україна» (16 лютого 2026 року), «Штучний інтелект у щоденній роботі / Deloitte» (17 лютого 2026 року), «Побудова професійних презентацій та звітів/ Київстар» (18 лютого 2026 року), «Основи проєктного менеджменту / Carlsberg» (18 лютого 2026 року), «Фокус замість багатозадачності: особиста ефективність викладача в ритмі сучасного життя / МХП» (19 лютого 2026 року),

«Комунікація центрального банку: коли слова не менш важливі за числа / НБУ» (20 лютого 2026 року). Організатор - UGEN.

Детальніше: https://t.me/ugen_UBB/1042, <https://bit.ly/3Zel6i5>

Фото: скріншот

АГЕНТНИЙ ШІ: ВІД ЕКСПЕРИМЕНТІВ ДО ТРАНСФОРМАЦІЇ

17 лютого 2026 року відбудеться панельна дискусія «Агентний ШІ: від експериментів до трансформації». Захід покликаний надати учасникам уявлення про розвиток і перспективи автономних ШІ-систем, які вже сьогодні впливають на бізнес, команди та підходи до ухвалення рішень. Спікери від компанії SoftServe, програми Gen AI Lab, Українського католицького університету поділяться практичним досвідом упровадження агентного ШІ, представлять своє бачення меж автономності ШІ-систем і трансформації ролі людини в ШІ-орієнтованих середовищах. Організатор – SoftServe.

Детальніше: <https://t.me/SoftServeEducation/2991>, <https://hubs.ly/Q042FGIL0>

Фото: скріншот

РЕТРАКЦІЯ НАУКОВИХ ПУБЛІКАЦІЙ: ПРИЧИНИ, ПРОЦЕДУРИ, ПРОФІЛАКТИКА

18 лютого 2026 року відбудеться вебінар «Ретракція наукових публікацій: причини, процедури, профілактика». Він покликаний надати науковцям, аспірантам, редакторам наукових видань, бібліотекарів та всім зацікавленим у підтримці високих стандартів академічної доброчесності й відповідальної публікаційної практики, інформацію про актуальні проблеми ретракції (відкликання) наукових статей з академічних журналів. Слухачі дізнаються про те, що ретракція є важливим інструментом забезпечення якості та доброчесності наукових досліджень, ознайомляться з основними причинами ретракції наукових публікацій - від ненавмисних помилок у даних і похибок методології до серйозних порушень академічної етики (плагіату, фальсифікації результатів та недотримання етичних норм досліджень). Планується обговорити міжнародні процедури ретракції відповідно до рекомендацій Комітету з етики публікацій (COPE); роль редакційних колегій наукових журналів у процесі відкликання публікацій; роль баз даних та суспільних ініціатив (зокрема - Retraction Watch) для моніторингу ретракцій у світовій науковій комунікації; засоби профілактики ретракцій; рекомендації для дослідників щодо запобігання помилкам; алгоритми дій у разі

виявлення проблем у вже опублікованих наукових роботах. Організатор - Державна науково-технічна бібліотека України.

Детальніше: <https://dntb.gov.ua/news/8325-a14e>, <https://qrcode.net/qr/KVo9E>

Фото: ДНТБ

CORE ДЛЯ ДОСЛІДНИКІВ І НАУКОВИХ БІБЛІОТЕК

25 лютого 2026 року відбудеться вебінар «Можливості CORE для наукових бібліотек та дослідників». Він покликаний поінформувати науковців, освітян, бібліотекарів та усіх, хто підтримує відкриту науку, - про відкритий доступ до наукових публікацій та перспективи розвитку інституційних репозитаріїв. Планується обговорити наступні питання: що таке

CORE; яке місце займає CORE в системі е-інфраструктур відкритої науки; як бібліотеки можуть підвищити видимість досліджень через інтеграцію репозитаріїв; які практичні можливості надає CORE Dashboard; як відбувається індексація, формується статистика та оцінюється якість метаданих; якою є роль бібліотек у сталому розвитку репозитаріїв. Організатор - Науково-технічна бібліотека КПІ ім. Ігоря Сікорського.

Детальніше: <https://qrcode.net/qr/CaH3A>, https://t.me/kpi_library/5006,
<https://tinyurl.com/yckym9y7>

Фото: КПІ

Дякуємо Вам за підписку на дайджест інформаційних матеріалів НРАТ.

Він створюється в рамках реалізації проекту Національного репозитарію академічних текстів, який фінансується Міністерством освіти і науки України. Цільова аудиторія - науковці, освітяни, інноватори, здобувачі вищої освіти, автори і редактори наукових фахових видань, прихильники відкритої науки та відкритого доступу.

У щоденному режимі ця інформація оприлюднюється на офіційному вебпорталі Нацрепозитарію та сторінках НРАТ у соціальних мережах:

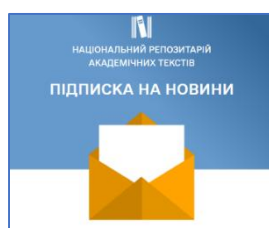

<https://nrat.ukrintei.ua/category/usi-novyny-na-portali/>, <https://nrat.ukrintei.ua/category/naukovi-zahody/>

https://www.facebook.com/groups/578991159108587/?sorting_setting=CHRONOLOGICAL

<https://t.me/NationalRepository>,

<https://invite.viber.com/?g2=AQBNMJ1iDNPI403rQ2x%2FeMt0spQltYQzEroTVETPdJlh2K97EhrByGTLtwG%2FP70p>

Усі бажаючі можуть оформити підписку на повідомлення про події, документи і заходи, які публікуються на ресурсах Нацрепозитарію. Для цього на головній сторінці вебпорталу у сервісі «підписка» достатньо обрати зручну періодичність повідомлень (щодня або раз на тиждень) та цільову спрямованість (науковцям, освітянам, інноваторам).

Детальніше: <https://nrat.ukrintei.ua/newsletter-list/>, <https://nrat.ukrintei.ua>